

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет

УДК 314.74

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ

Ю. О. Сидорко

Комунальна організація (установа, заклад)

«Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №4

Шосткинської міської ради Сумської області»

вул. Куйбишева, 30, м. Шостка, 41110

schoo4@ukr.net

Дослідження проблеми еміграції до Канади є важливим з таких причин: 1) необхідність всебічного вивчення як позитивного, так і негативного досвіду функціонування українських спільнот за кордоном, що має велике значення для становлення України як сучасної національної європейської країни; 2) зростаючий інтерес до різних аспектів життя української діаспори з боку всіх, хто цікавиться цією темою, зумовлюють необхідність заповнення й досі існуючих прогалин в історії української діаспори; 3) переважна більшість країн Європи має столітню історію дослідження впливів еміграції на різноманітні сфери життя та чималий досвід її регулювання. В той же час в Україні робляться тільки перші кроки в цьому напрямку.

Розробка питань історії української еміграції до Канади має як наукове, так і практичне значення. По-перше, це допоможе у створенні об'єктивної історії України, по-друге, сприятиме зміцненню відносин між Україною та Канадою, а також дасть змогу з'ясувати феномен четвертої хвилі еміграції та можливості їхнього повернення України.

Для розкриття заданої мною визначено такі завдання:

1. Термін «українська діаспора» охоплює усіх українців, які опинилися за межами історичної батьківщини незалежно з якої причини: розвалу імперій, світових воєн, природних катаклізмів, політичних чи економічних криз, особистих обставин.

2. Українська діаспора є невід'ємною частиною українського народу держави Україна і творить глобальний український простір.

3. Культурні надбання української діаспори є насамперед надбанням України, а лише потім – світової цивілізації (під культурним надбанням розуміємо досягнення в усіх сферах людської діяльності, зокрема: гуманітарній, природничій, технічній, суспільній, політичній).

4. Міграційні процеси належать до об'єктивних суспільних процесів, які впливають і підпорядковуються циклічним законам розвитку природи. Отже, під українською діаспорою розуміють усіх українців поза політичними кордонами України, які почувають духовий зв'язок з Україною. Українська діаспора - збірне визначення української національної спільноти поза межами українських земель (етнічної української території), яка почуває духовий зв'язок з Україною. Станом на 2014 р. за межами України мешкає від 12 до 18 млн. українців, тобто біля третини нації.

Назву «діаспора» (з грецької - розпорошення, розсіяння) запозичено від євреїв, які так називали здавна всіх євреїв поза Палестиною. Термін «діаспора» в нашій державі часом трактується неоднозначно. В одних випадках під ним розуміють усіх без винятку українців, розсіяних по всьому світові; в інших - лише дисперсні (розпорошені) їх частини, що не становлять якоїсь спільноти; нарешті, діаспорою вважають усіх українців поза Україною, за винятком тих, котрі проживають у сусідніх державах на споконвічній етнічній території. Неоднозначне тлумачення поняття «діаспора» призводить до розмаїття його визначень. На Заході, наприклад, найчастіше вдаються до поєднання етноніма та політоніма («українські канадці») або етноніма і громадянства («українець Канади», «українець США»), а при визначенні діаспорної групи - до термінів «українська етнічна група», «українська імміграція», «канадські вихідці з

України» тощо. Через таку різноплановість учені віддають перевагу універсальному термінові – «українська діаспора». Взагалі діаспора - це будь-яке представництво етнічних одиниць за межами материнського етнічного регіону, котрі усвідомлюють свою генетичну або духовну з ним єдність.

За своєю структурою діаспора виступає у двох основних формах: дисперсій - невеликих вкраплень в іноетнічному масиві; компактних утворень - суцільних етнічних районів. За напрямком її умовно поділяють на східну і західну : у 1989 р. із загальної кількості українців світу (51,9 млн.) 37,4 млн. проживало в Україні, 11 млн. у республіках СРСР, 853 тис. у зарубіжній Європі, а в країнах Америки - понад 2,5 млн

В історії української еміграції до Канади чітко виділяються чотири хвилі: перша - з кінця XIX ст. до Першої світової війни; друга - між двома світовими війнами; третя - після Другої світової війни і четверта після здобуття Україною незалежності. Перша хвиля української еміграції була в основному соціально-економічною, трудовою. Друга хвиля отримала назву політичної еміграції. Третя хвиля була на становищі «біженців» або «переміщених осіб». Четверта хвиля - так звана «заробітчанська».

Поселення українців є в усіх провінціях Канади: Атлантичні провінції – близько 3 тис.; Квебек – 14,6 тис., Онтаріо – 140 тис., Манітоба – десь 100 тис., Саскачеван – близько 77 тис., Альберта – 137 тис., Британська Колумбія – 60 тис., Північні території – понад 1000 чол.

З перших років еміграції українці налагоджували громадське й культурне життя. Для задоволення своїх духовних потреб переселенці створювали українські школи, хоріві колективи, драматичні гуртки .

Загалом на території Канади нараховується понад 1000 етнічних українських організацій. Основними місцями організованого канадсько-українського життя є Торонто, Монреаль, Едмонтон, Вінніпег, Ріджайна, Саскатун - усього понад 200 міст.

Сьогодення ж вимагає нових підходів до тлумачення терміну «діаспора». Досі в його змісті переважає розуміння розсіяння етносу як наслідку переселення в результаті насильницьких заходів, загрози геноциду, впливу економічних та географічних факторів, але останнім часом термін наповнюється новим змістом і є потреба це усвідомлювати.

Отже, Канада - це країна, яку 1 млн. українців називають своїм домівкою. В 2016 році вони будуть відзначати 125 років початку масового переселення до Канади. Канадські українці розвинули свою самобутню культуру і, попри асиміляційні процеси, зуміли зберегти чимало народних звичаїв. Водночас діаспора - це посол нашої Батьківщини в країнах поселення українців. Зарубіжні українці є носіями знань про Україну.

Використана література

1. Марунчак М.Г. Історія українців Канади (Піонерська доба). - Т. 1. Binniner, 1968; 2-е вид., –Т.2.Вінніпег.1991.
2. Марунчак Михайло Г . Біографічний довідник доісторії українців Канади. – Вінніпег: Накладом Українськ ої Вільної Академії Наук в Канаді
3. Шлепаков А.М. Українська трудова еміграція в США і Канаді . - К., 1960.
4. Кравчук П. Вони обрели Канаду . - Торонто,1991.
5. "Українські канадці в історичних зв'язках з землею своїх батьків"., (В.Євтух, Л.Лещенко, С.Лазебник, О.Ковальчук , П.Кравчук, М.Гринчишин, М.Юркас та ін.)1991. http://vgolos.com.ua/articles/istoriya_kanadskyh_ukraintsiv_108284.html?print